

luvain alueiden yhdistämiseksi, joiden kesken liikennettä jo oli olemassa tahi vastedes syntyi.

Asiaa esiteltäessä päätti 1) kaupunginvaltuusto ilmoittaa kaupungin, sillä edellytyksellä että valtionrautatiet pakkolunastamalla hankkivat puheena olevat maa-alueet omakseen, tyytyvän rahatoimikamarin ehdottamaan korvaussummaan sekä niinkään hyväksyvän muut kamarin esittämät alueiden luovutusehdot.

Kirjelmässä joulukuun 15 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle läänin kuvernöörin lähetteen takäläisten venäläisten sotilaviranomaisten anomuksen johdosta, että kaupunki korvauksetta sotilashallinnolle luovuttaisi Stora Enskär ja Rysskär nimiset saaret.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon 2) asiasta päätti 3) kaupunginvaltuusto, koska Stora Enskär kuului kaupungille lahjoitettuun maahan ja Rysskär oli laadultaan semmoiseen maahan verrattava sekä kaupunki heinäkuun 13 päivänä 1719 annetun kunink. päätöksen ynnä syyskuun 25 ja huhtikuun 27 päivänä 1750 annettujen kunink. kirjeiden mukaan, ei ollut oikeutettu korvauksetta niitä luovuttamaan, ilmoittaa kaupungin suostuvan, edellyttäen pakkolunastusmenettelyä mainittujen saarien hankkimiseksi käytettävän, luovuttamaan ne 15 pennin yksikköhinnasta neliömetriltä, edelleen sillä edellytyksellä että myöskin kaupungille lahjoitettuun maahan kuuluvat Skogskärin ja Hamngrundetin saaret luettiin luovutukseen samasta yksikköhinnasta ja että pakkolunastuksessa kaupungin hallusta pois joutuvasta vesialueesta annettiin eri korvaus.

Stora Enskärin y. m. saarten luovuttaminen venäläiselle sotilashallinnolle.

3. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat asiat.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 14 päivänä 1913 oli erikoisvaliokuntaan lähemmin valmisteltavaksi lähettänyt 4) rahatoimikamarin esityksen Pakaan alueen eteläosan jakamisesta tehdas- ja varastopaikoiksi, antoi valiokunta maaliskuun 3:nä päivätyn mietinnön 5) asiasta. Valiokunta lausui m. m. seuraavaa:

Rahatoimikamarin laatimaa asemanjaoitusehdotusta tarkastessaan oli valiokunta havainnut ehdotuksen kaikissa pääkohdissaan ladituksi oikeilla perusteilla, joten kaupunginvaltuusto voisi sen pääasiassa hyväksyä. Valiokunta oli kuitenkin pitänyt suunnit-

Kysymys Pakaan ja Hietaniemen alueiden jaotamisesta tehdas- ja varastopaikoiksi.

1) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 5 §. — 2) Rtk. kirj. jouluk. 16 p. n:o 829. —

3) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 8 §. — 4) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 21 ja seur. —

5) Valt. pain. asiakirj. n:o 12.

telmaan tarpeellisena sellaista muutosta, että tehdastontit sijoitettaisiin yksinomaan alueen tasaisempaan osaan ja että alueen sangen mäkinen itäosa järjestettäisiin asuntokortteleiksi. Tämän rajoituksen toimeenpanemalla sekä kulkuväyliä ja rautatieraidetta sopivasti sijoittamalla päästäisiin teettämästä erinäisiä louhintatöitä ja säästyisi tuntuvia kustannuksia alueen kuntoonpanossa. Näitä seikkoja silmälläpitäen oli valiokunta laadituttanut mietinnön oheisen muutetun ehdotuksen alueen järjestämiseksi. Valiokunnan ehdotuksen mukaisesta alueen järjestämisestä olisi kustannuksia 74,400 markkaa vähemmän kuin rahatoimikamarin ehdotuksen toteuttamisesta. Valiokunta sentähden puolsi, että kaupunginvaltuusto varaisi alueen puheena olevaan tarkoitukseen sekä pääasiassa hyväksyisi valiokunnan esittämän muutetun suunnitelman paikan vastaiseksi järjestämiseksi.

Valiokunta ei kuitenkaan ollut katsonut olevan rajoittuminen tarkastamaan Pakaan alueen sopivaisuutta tehdasalueeksi, vaan oli sen ohessa myös tahtonut tutkia, oliko kaupungin käytettävänä muita ja sopivampia paikkoja, kunnes Vanhankaupunginselän rannalle suunnitellut laitokset verraten kaukaisessa tulevaisuudessa saataisiin aikaan. Sillä vaikka Paka tarjosi huomattavia etuja, oli kuitenkin pelättävissä, että sikäläisten tonttien kysyntä paikan etäisyyden ja tyydyttävään laivakulkuyhteyksien aikaansaantia kohtavain vaikeuksien johdosta ei alussa olisi mainittavan suuri. Esiintyi sentähden vastattavaksi kysymys, eikö kaupunki voisi käyttää edullisemmin toisella taholla niitä runsaita järjestämiskustannuksia, mitkä tässä tulivat kysymykseen. Valiokunnan mielestä oli Hietaniemen alue, joka voimassa olevaan kaupunginasemakaavaan oli merkitty huvilakaupungiksi, ainoa meren partaalla sijaitseva alue, joka oli käytettävissä tähän tarkoitukseen. Katsoen paikan edellytyksiin vastamainitussa kohden ja sen etuihin Pakaan alueen edellä oli valiokunta sitä mieltä, että tämä ajatus olisi otettava huomioon paikallisliikenteen tilantarvetta arvosteltaessa, ja ehdotti valiokunta, että kysymystä Hietaniemen alueen kuntoonpanemisesta tehdas- ja varastopaikoiksi valmisteltaisiin teknilliseltä ja taloudelliselta kannalta, jonka valmistelun kaupungin yleisten töiden hallitus saisi tehtäväkseen. Vasta sittenkun suunnitelma kustannuslaskelmineen oli laadittu ja rahatoimikamarin lausunto siitä olemassa, näytti kaupunginvaltuuston olevan aika päättää Hietaniemen alueen vastaisesta käyttämisestä ja molempien paikkain keskinäisistä eduista sekä siitä, missä järjestyksessä järjestämistyöt oli teetettävä ja minkä verran varoja tarkoitukseen tarvittiin. Mainittua selvitystä odotellessa tulisi myös kysymyksen puheenalaisiin luokkiin kuuluvain tonttialain luovutustavasta saada toistaiseksi jäädä sillensä.

Asiaa uudelleen esiteltäessä palautti 1) kaupunginvaltuusto sen valiokuntaan, jonka tuli pyytää rahatoimikamarin lausuntoa asiasta koko laajuudessaan sekä sitten lähettää mainittu lausunto valtuustolle.

Valiokunta antoi sittemmin lokakuun 29:nä päivätyn mietinnön n:o 2 2) asiasta. Mietintöön liittyi rahatoimikamarin valiokunnalle antama lausunto, jossa kamari esitti, että valiokunta tekisi kaupunginvaltuustolle esityksen Pakaan alueen jakamisesta tehdas- ja varastopaikoiksi valiokunnan muodosteleman ehdotuksen mukaan, katsomatta Hietaniemen alueen jaoituskysymykseen, jonka kamari oli lähettänyt rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosastoon valmisteltavaksi ja ehdotuksen laatimista varten.

Aikaisemmassa käsityksessään pysyen valiokunta esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että valiokunnan ehdottama muutettu Pakaan alueen eteläosan asemanjaoitus hyväksytään;

että rahatoimikamarin käsketään, sittenkun kysymys Hietaniemen alueen järjestämisestä teollisuus- ja varastopaikoiksi on kaupungin yleisten töiden hallituksessa teknilliseltä ja taloudelliselta kannalta valmisteltu sekä hallitus laatinut suunnitelman tuollaiseksi järjestämiseksi, tästä antaa lausunto; sekä

että sen seikan määrääminen, missä järjestyksessä molempain edellä mainittujen paikkain järjestämistyöt on tehtävä, ja tämän johdosta tarpeellisten määrärahojen osottaminen ynnä sen seikan harkitseminen, mitä muotoa noudattaen puheenalaisiin luokkiin kuuluvia tonttialoja on luovutettava, saa jäädä siksi, kunnes edellä mainittu selvitys on rahatoimikamarilta saapunut.

Tämän valiokunnan esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi 3).

Kirjelmässä 4) lokakuun 19 päivältä 1913 sosialilautakunta lausui että, sittenkun kaupunginvaltuusto oli vahvistanut Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennuslainarahaston säännöt sekä johdosäännön, jonka mukaan rahastoa hoitaa lautakunnan sitä varten asettama jaosto, oli lautakunta katsonut asiakseen valmistella toimenpiteitä, jotka ehkä havaittiin tarpeellisiksi, jotta rahaston tarkoituksena olevaa lainaustoimintaa kävisi alottaminen ja jatkaminen asuntopoliittisesti edullisin edellytyksin. Siinä kohden oli lautakunnan huomio etusijassa kiintynyt sellaisten toimenpiteiden tarpeellisuuteen, joiden avulla kävisi mahdolliseksi aikaansaada edellä mainituissa säännöissä tarkoitettu pienten asuntorakennusten

Palkinto-
kilpailu Val-
lilan korttelei-
hin y. m.
rakennettavain
pienien asun-
tojen piirust-
usten saami-
seksi.

1) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 30 §. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 72. — 3) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 17 §. — 4) Valt. pain. asiakirj. n:o 13.

teettäminen vuokratonteille, jommoinen rakennustoiminta oli pääsyt hyvään vauhtiin niin sanotulla Vallilan alueella, mutta jossa, sikäli kuin sitä kannatettaisiin uudesta lainarahastosta annettavilla lainoilla, tulisi käytäntöön toiset tyypit kuin nykyisessä Vallilassa. Tälle alueelle oli nimittäin siihen asti rakennettu pieniä vuokrakasarmeja useampaa perhettä varten ja tonteille, jotka oli annettu vuokralle ainoastaan kolmeksi kymmeneksi vuodeksi, jota vastoin nyt olisi edistettävä pienempien, yhden tahi kahden perheen ja enintään 15,000 markan arvoisten asuinrakennusten teettämistä sekä sitä varten annettava käytettäväksi sopivia vuokratontteja niin pitkäksi aikaa, että lainarahastosta myönnettyt hypoteekkilainat hyvin ehdittiin kuolettaa.

Edullisimmat tähän tarkoitukseen nykyään käytettävänä olevat korttelit sijaitsivat sillä nykyisen Vallilan viereisellä alueella, jota varten kaupungin asemakaavaehdotus hiljattain oli laadittu ja jonka ehdotuksen rahatoimikamari oli lausunnon saamista varten lähettänyt lautakuntaan, ja olisivat lautakunnan mielestä suunnitellut korttelit n:ot 554 ja 555 etusijassa omansa käytettäväksi tarkoitukseen. Katsoen mainittujen korttelien erilaiseen asemaan ja pintamuodostukseen vastamainitun kaupungin asemakaavaehdotuksen mukaan oli lautakunta tullut siihen käsitykseen, että ne voisi ja tulisi periaatteessa käyttää kahta pienten asuntojen eri tyyppiä varten. Niinpä olisi toinen kortteli, n:o 555, jaettava pääasiallisesti sillä tavoin kuin kaupungin asemakaava-arkkitehti jo oli ehdottanut ja siihen rakennettava pienenlaisia erillisiä rakennuksia, kukin kahta, enintään kolmea perhettä varten. Toiseen kortteliin, n:oon 554, taas rakennettaisiin kauttaaltaan niin sanottuja rivitaloja eli yhteenrakennettuja omakotirakennuksia, joilla kullakin olisi oma pihamaansa. Kun tässä oli kysymys meille toistaiseksi vieraasta asuntotyypistä, oli tarpeellista näitä kortteleja varten laatia kokonaan uusi tontin-jaoitusehdotus uusine rakennusrajoineen y. m. s.

Edellä mainittuja kahta korttelia luovutettaessa omakotitalojen paikaksi oli lautakunnan mielestä erittäin suotavaa, että alun pitäen saataisiin aikaan käytännölliset ja miellyttävät rakennustyyppit, ja oli lautakunnasta näyttänyt siltä, kuin olisi sitä varten tarpeellisten piirustusten hankkimiseksi toimeenpantava pienenlainen palkintokilpailu ilmoittamalla eräät yleiset tyypit, joiden vaihteleva käsittely voisi tulla kysymykseen. Palkittuja tahi niiden lisäksi lunastettuja luonnoksia pidettäisiin sitten valinnallisina normaalipiirustuksina halullisten rakennuttajain saatavina käytettäväksi puheenalaisella alueella sekä vastedes muissakin, pääasiallisesti saman kaavion mukaan rakennettavissa kortteleissa.

Likeisimmässä yhteydessä rakennustyyppikysymyksen kanssa oli kysymys niiden tonttien järjestämisestä, joihin näitä rakennuksia teetettäisiin. Lautakunta oli sentähden katsonut, että puheenalaisen palkintokilpailun tulisi käsittää ehdotuksia sekä soveliaiksi pienten asuntojen tyypeiksi että myös useinmainitun korttelin jaoitukseksi, ollen kilpailevilla kuitenkin oikeus käyttää hyväkseen kortteliin n:o 555 nähden ennestään olevaa ehdotusta.

Kilpailu jakautuisi kahteen ryhmään, joista toinen käsittäisi tulenkestävästä aineesta kortteliin n:o 554 tehtävät rivitalot, toinen kortteliin n:o 555 puusta tahi siihen verrattavasta aineesta tehtävät erilliset rakennukset. Kumpaisessakin tapauksessa tarvittaisiin piirustukset seuraavia samassa rakennuksessa olevia huoneistoyhdistelmiä varten:

1) rakennus, jossa on kaksi kahden huoneen ja keittiön käsittävää huoneistoa tarpeellisine mukavuuksineen;

2) rakennus, jossa on yksi kaksi huonetta ja yksi huoneen ja keittiön käsittävä huoneisto mukavuuksineen;

3) rakennus, jossa on kolme huoneen ja keittiön käsittävää huoneistoa mukavuuksineen;

4) rakennus, jossa on kaksi huoneen ja keittiön käsittävää huoneistoa tarpeellisine mukavuuksineen.

Kilpailevain olisi kuitenkin sallittu ehdottaa muitakin kuin edellä lueteltuja huoneistoyhdistelmiä, kunhan ottivat huomioon, että suurempia kuin kaksi huonetta ja keittiön käsittäviä huoneistoja ei saanut tulla kysymykseen. Yksityisen huoneen saisi, kun sopivaa tilaa oli, yhdistää toiseen huoneistoon erikoishuoneeksi perheen aikuisen pojan tahi tyttären käytettäväksi tahi vieraalle vuokrattavaksi. Vähimpänä lattia-alana olisi asuinhuoneessa 18 m² ja keittiössä 12 m². Muuten pantaisiin erikoista painoa siihen, että huoneet järjestettiin kodikkaasti ja käytännöllisesti, hyväksi käytämällä kaikkia tarjona olevia valonsaantimahdollisuuksia, sekä että julkisivut saivat vaatimattoman, mutta sopusuhtaisen ulkonaisen leiman.

Palkintokilpailun järjestämiseen nähden ehdotti lautakunta lisäksi, että palkintolautakuntaan kuuluisi kolme henkilöä, joista lautakunta valitsisi puheenjohtajan ja jäsenen sekä arkkitehtiklubi toisen jäsenen; että kilpailu-aika olisi kuusi viikkoa kilpailun julistamisesta lukien sekä että kumpaisessakin kilpailuryhmässä olisi 400 markan ensimmäinen, 300 markan toinen ja 200 markan kolmas palkinto, minkä ohessa 400 markkaa varattaisiin palkitsematta jääneiden, mutta kuitenkin ansiokkaiden kilpapiirustusten ehdolliseen lunastamiseen. Näiden määrän, kaikkiaan 2,200 markan, lisäksi oso-

tettaisiin 300 markan määräraha palkintolautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkioiksi.

Edellä lausutun johdosta esitti sosialilautakunta, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

valtuuttaa lautakunnan toimeenpanemaan piirustuskilpailun Vallilaan suunniteltuihin kortteleihin n:o:ihin 554 ja 555 teetettävien pienten asuntojen piirustusten sekä siihen liittyvän mainittujen korttelien tonttijaoituksen aikaansaamiseksi edellä pääpiirteissään esitetyn kilpailuohjelman mukaisesti; sekä

mainittuun tarkoitukseen myöntää 2,500 markan määrärahan.

Sittenkun rahatoimikamari antamassaan lausunnossa 1) oli puoltanut myöntymistä sosialilautakunnan esitykseen, hyväksyi 2) kaupunginvaltuusto sen, ja oli määräraha, 2,500 markkaa, maksettava valtuuston käyttövaroista.

Erään Bölen alueen vuokralle antaminen.

Kirjelmässä marraskuun 27 päivältä 1913 esitti rahatoimikamari mainitsemillaan syillä, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

valtuuttaa kamarin huutokaupalla enimmän tarjoavalle vuokraamaan kirjelmän oheiseen karttaan sanoilla „Bölen talo“ merkityn 2.340 hehtaarin laajuisen tilusalueen, paitsi siinä olevia rakennuksia, toukokuun 1 päivästä 1914 samaan päivään vuonna 1924 450 markan alimmasta vuokrasta sekä oikeuttamalla vuokramiehen saamaan vuokranpitennystä kaupunginviranomaisten harkinnan mukaan ja velvoittamalla hänet suhteellista vuokramaksun huojennusta vastaan kaupungille luovuttamaan teiden teettämiseen ja laajentamiseen ehkä tarvittavat tiluksen osat; sekä

erinäiset tilalla nykyään olevat, kaupungille kuuluvat rakennukset, jotka ovat niin rappeutuneita, ettei niitä käy kuntoonpaneminen, myytäväksi huutokaupalla enimmän tarjoavalle kamarin hyväksyttävästä hinnasta ja sillä ehdolla, ettei niitä saa poistaa ennen nykyisen vuokrakauden umpeen menemistä.

Kaupunginvaltuusto myöntyi 3) tähän esitykseen.

Rahatoimikamarin esitysten johdosta päätti kaupunginvaltuusto valtuuttaa kamarin vuokraamaan:

Itäisen viertotien tonttien n:o:jen 81 ja 83 vuokralle antaminen.

Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle Itäisen viertotien tontit n:o: 81 ja 83 tammikuun 1 päivästä 1914 vuoden 1940 loppuun, edellisen 1,388 ja jälkimäisen 1,567 markan vuosivuokrasta 4);

Hauhontien tonttien n:o:jen 14 ja 16 vuokralle antaminen.

Hermannin työväenyhdistys II:lle korttelissa n:o 545 sijaitsevat Hauhontien tontit n:o: 14 ja 16 vuoden 1939 loppuun 300 markan vuosivuokrasta sekä oikeuttamalla vuokraajan saamaan kahdenkymmenen vuoden vuokranpitennyksen Vallilan tontteihin näh-

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 13. — 2) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 26 §. —

3) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 5 §. — 4) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 8 §.

den vahvistetuin ehdoin sekä lisäksi sillä edellytyksellä, että tontit rakennetaan ennen kesäkuun 1 päivää 1916 ¹⁾; samoin kuin

Suomen metsästysyhdistykselle 10.520 hehtaarin laajuisen alueen Huopalahden rautatienaseman läheisyydestä venäläisen sotaväen ampumaradan ja aktiebolaget M. G. Stenius yhtiön omistaman alueen väliltä ampumaradan paikaksi kymmeneksi vuodeksi, tammi-kuun 1 päivästä 1914 lukien, 100 markan vuokrasta mainitulta vuodelta ja 200 markan vuokrasta kultakin seuraavalta vuodelta sekä m. m. sillä ehdolla, että vuokraaja sopiviin paikkoihin rakennuskonttorin osotuksen mukaan asettaa varotustauluja, joista näkyy, että alue on ampumarata ²⁾.

Erään Huopalahden alueen vuokralle antaminen.

Sittenkun lisätty kaupunginvaltuusto kokouksessaan maaliskuun 24 päivänä oli päättänyt ³⁾ ostaa eräät Hausjärven pitäjän Ryttylän maatilaan kuuluvat maa-alueet työsiirtolan perustamiseksi Helsingin kaupungista kotoisin olevia apua tarvitsevia miehiä varten, päätti ⁴⁾ varsinainen kaupunginvaltuusto, pääasiassa yhtyen asiaa valmistelemaan asetetun valiokunnan esitykseen ⁵⁾:

Maatilan luovuttaminen työsiirtolan paikaksi.

käskeä rahatoimikamarin, sittenkun kaupunki on mainitun tilan ottanut haltuunsa, luovuttaa sen ynnä työsiirtolaan hankitun, kaupungin omistaman karjan ja kaluston kaupunkilähetykselle, sillä ehdolla että mainittu yhdistys saa kiinteistöä vuokravapaasti käyttää ja pitää hallussaan niin kauan kuin työsiirtolaa siellä asianmukaisesti pidetään voimassa, ei kuitenkaan 25 vuotta kauempaa; että kaupunkilähetys laitoksen perustamiseen ja hoitoon nähden alistuu kaupunginviranomaisten ohjeisiin ja silmälläpitoon; että kaupunkilähetykselle luovutetulla alueella sijaitsevain teiden ja rakennusten kunnossapito kuuluu vuokraajalle, jonka myös tulee vastata palovakuutusmaksuista sekä tilalta menevistä veroista ja rasituksista; että vuokraajan käyttöoikeus tilan metsään rajoitetaan oikeuteen teettää metsänraivaus- ja metsänviljelystöitä sekä viljelyskelpoisen maan viljelykseen ottamiseen kotimetsälohkosta; samoin kuin noudattamalla niitä muita ehtoja ja määräyksiä, joita rahatoimikamari katsoo tarpeelliseksi vuokravälikirjaan panna;

kaupunkilähetykselle tilityksen ehdolla valtuuston käyttövaroista osottaa: 35,000 markkaa työsiirtolan tarpeellisiin kuntoonpanokustannuksiin sekä arviolta 9,000 markan apumaksun laitoksen voimassapitoon vuonna 1914; sekä

sen määräyksen johdosta, että kaupunkilähetyksen tulee laitoksen perustamiseen ja hoitoon nähden alistua kaupunginviranomaisten ohjeisiin ja valvontaan, antaa vaivashoitohallituksen toimeksi

¹⁾ Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 9 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 14 §. —

³⁾ Ks. tätä kert. siv. 7 ja seur. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 1 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 11.

valtuustolle tehdä siinä kohden tarpeelliseksi katsotun esityksen ehdotuksineen.

Saamansa edellä mainitun tehtävän johdosta esitti vaivais-
hoitohallitus kirjelmässä syyskuun 7 päivältä kaupunginvaltuuston
päättäväksi, että hallituksen toimitusjohtajalle suotaisiin jäsenyys
puheenalaisen työsiirtolan johtokunnassa sekä että tämän johto-
kunnan tulisi kerran kuukaudessa hallitukselle antaa ilmoitus lai-
toksessa olevain avonaisten sijain luvusta.

Tämän vaivaishoitohallituksen esityksen kaupunginvaltuusto
hyväksyi 1).

Vahvistettaessa 1915 vuoden menosääntöä merkittiin 2) siihen
puheena olevan työsiirtolan voimassa pitämiseksi mainittuna vuonna
18,500 markan määräraha.

Alppilan vie-
reisten hiihto-
mäkien käyttö-
oikeus.

Sen johdosta, että Helsingin hiihtoklubi oli kaupunginvaltuus-
tolta anonut vahvistettavaksi klubin käyttöoikeusajan Alppilan
viereisiin hiihtomäkiin, päätti 3) valtuusto rahatoimikamarin ehdo-
tuksen mukaisesti klubille luovuttaa mainittujen mäkien käyttöoi-
keuden toistaiseksi ja kunnes siitä muuta määrättäisiin.

Maksuton käyt-
töoikeus Ursi-
nin kallion
uimalaitokseen.

Helsingin uimaseuran hakemuksesta ja rahatoimikamarin eh-
dotuksen mukaisesti myönsi 4) kaupunginvaltuusto seuralle oikeu-
den kesällä 1914 maksutta käyttää Ursinin kallion viereistä kau-
pungin uimalaitosta, sillä ehdolla että uimalaitoksessa pidettiin voi-
massa miesten ja naisten osastoa, joissa kaupungin kaikki koulu-
laiset sekä poliisi- ja palomiehistö saisivat nauttia vapaita kylpyjä
ja maksutonta uinnin opetusta.

Maksuton
paikka maan-
viljelys- ja teol-
lisuusnäytte-
lylle.

Rahatoimikamarin kirjelmässä huhtikuun 2 päivältä tehdyn
esityksen johdosta päätti 5) kaupunginvaltuusto Uudenmaan ja
Hämeen läänin maanviljelysseuralle maanviljelys- ja teollisuus-
näyttelyn toimeenpanemiseksi kesällä 1916 maksutta luovuttaa mai-
nitun kirjelmän oheisessa karttaluonnoksessa osotetut Toivon, Sal-
lin ja Kaavin alueet Töölöstä, haltuun otettaviksi tammikuun 1 päi-
vänä 1915, paitsi erästä asuntopalstaa, joka otettaisiin haltuun tam-
mikuun 1 päivänä 1916, sekä luovutettaviksi seuran hallusta mar-
raskuun 1 päivänä 1916, eräin kaupungin yleisten töiden hallituk-
sen esittämin ehdoin.

Erään alueen
maksuton luo-
vutus Gumtäh-
destä.

Rahatoimikamarin kirjelmässä toukokuun 14 päivältä tehdyn
esityksen johdosta päätti 6) kaupunginvaltuusto Suomen kenttä-
ratsastusklubille maksutta luovuttaa mainitun kirjelmän oheisessa
karttalehdessä osotetun alueen Gumtähdestä oikeuttamalla klubin
omalla kustannuksellaan siellä kuntoon panemaan väliaikaisen rat-

1) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 9 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. —
3) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 34 §. — 4) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 29 §. — 5) Valt.
pöytäk. toukok. 12 p. 3 §. — 6) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 16 §.

sastusradan sekä muuten sillä ehdolla, että vuokrakausi luetaan kesäkuun 1 päivästä 1914, edellyttäen klubin voivan sopia asianomaisten vuokraajien kanssa näiden vuokrapalstain luovutuksesta, että alue kaupungin sitä vaatiessa palautetaan sen vapaasti käytettäväksi sekä että klubin alueelle teettämät laitokset eivät saa estää vastaisen kilparadan laittamista sinne.

Tehdyn hakemuksen johdosta ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto Lepokoti-yhdistykselle oikeuden edelleen 1918 vuoden loppuun samaan tarkoitukseen kuin tähänkin asti maksutta käyttää Turvikin huvilatiluksen rakennuksia niihin kuuluvine puutarhalaitteineen, sillä ehdolla että yhdistys vuosittain maaliskuun kuluessa antaa rahatoimikamarille kertomuksen toiminnastaan edellisenä vuonna.

Turvikin huvilatiluksen käytöoikeuden pitemmys.

Rahatoimikamarin esitysten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto pitennetyn vuokraoikeuden:

leskirouva A. Wickströmille Kaisaniemen ravintolaan siihen kuuluvine ulkokuonarakennuksineen viideksi vuodeksi, lokakuun 1 päivästä 1914 lukien, edeltäpäin maksettavasta 4,000 markan vuosivuokrasta ja muuten samoin ehdoin, mitkä siihen asti oli ravintolan vuokrauksesta määrätty, kuitenkin tarvitsematta vastedes panna takausta vuokrasopimuksen täyttämistä ²⁾; sekä

Kaisaniemen ravintolan vuokraoikeuden pitemmys.

Katajanokan varastotonttien n:o:jen 1—10 vuokraajille seuraavista vuotuisista vuokramaksuista, nimittäin: tontin n:o 1 1,775 markasta, tontin n:o 2 1,450 markasta, tontin n:o 3 1,325 markasta, tontin n:o 4 1,225 markasta, tontin n:o 5 4,525 markasta, tontin n:o 5 a 360 markasta, tontin n:o 6 1,080 markasta, tontin n:o 7 1,250 markasta, tontin n:o 8 1,220 markasta, tontin n:o 9 1,270 markasta ja tontin n:o 10 1,460 markasta sekä muuten entisiin ehdoin, kuitenkin velvoittamalla asianomaiset vuokraajat, siinä tapauksessa että kaupungille osottautui tarpeelliseksi, yhdeksän kuukauden kuluessa irtisanomisesta luovuttamaan hallustaan tontit tai niiden osia kaupungin vapaasti käytettäväksi ³⁾.

Katajanokan varastotonttien n:o:jen 1—10 vuokraoikeuden pitemmys.

Rahatoimikamarin kirjelmässä ⁴⁾ toukokuun 7 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto viidenkolmatta vuoden ajaksi, toukokuun 1 päivästä 1914 lukien, pitemää Sörnäsin osakepanimon hallussa olevan, Sörnäsin niemekkeellä sijaitsevan alueen siten järjestettynä, kuin mainitun kirjelmän oheinen kartta lähemmin osotti, ja siitä erottamalla niinkään kartassa lähemmin

Erään Sörnäsin niemekkeen alueen vuokraoikeuden pitemmys.

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 12 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 12 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 6 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 43. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 22 §.

osotetut maakappaleet, joihin oli aikomus sijoittaa kaupungin uudelle teurastamolle tarpeelliset tulo- ja lähtöraiteet, vuotuisesta 1,000 markan vuokramaksusta.

Sen lisäksi päätti kaupunginvaltuusto mainittua rautatieraidetta varten tarpeellisen maa-alueen hankkimiseksi:

a) itäiseen eli tuloraiteeseen nähden:

että kaksi kartalla tarkemmin osotettua rakennusta, jotka sijaitsevat sillä maalla, mihin vastamainittu rautatieaide on sijoitettava, kaupungin kustannuksella muutetaan pois toiseen, vuokraajien osottamaan paikkaan panimoalueella;

että kaupunki kustannuksellaan teettää ja kunnossapitäää tarpeellisen tien pitkin kartalla osotettua Brändönkatua, kunnes mainittu katu tulee kokonaisuudessaan tasotetuksi;

että tehdasalueelta mereen vievät laskujohdot ja merestä mainitulle alueelle vievät johdot, rautatiealueen länsirajalta lukien, kaupungin kustannuksella uudestirakennetaan ja kunnossapidetään siten, että niiden tarkoitus täydellisesti saavutetaan, jota vastoin näiden johtojen hoito on oleva vuokramiehen asia;

että rautatiealueen sisä- eli länsirajalle kaupungin kustannuksella rakennetaan aita ja tarpeelliset veräjät, ollen kaupungin kustannettava aidan, vuokramiehen taas veräjäin kunnossapito;

että panimoalueelle tehtävä rautatielaite kaupungin kustannuksella varustetaan tarpeellisilla ylimenosilloilla, jolloin eritoten on aikaansaatava esteetön kulkuyhteys tuloraiteen itäpuolella sijaitsevan yhtiön alueen kanssa;

että panimon käytettäväksi kaupungin kustannuksella rakennetaan purkauslaituri vastaisen satamaraiteen ulkopuolelle ja varustetaan tarpeellisella kulkuyhteydellä; sekä

että yhtiö, jos sen toiminnalle rautatien rakennusaikana koituu nyt arvaamattomia haittoja ja kustannuksia, niistä saa kohtuullisen korvauksen; samoin kuin

b) läntiseen eli lähtöraiteeseen nähden:

että tätä varten tarpeellinen leikkaus, joka tulee tehtäväksi Suomen hiilihappoteollisuusosakeyhtiön nykyään käyttämälle alueelle, kaupungin kustannuksella varustetaan tarpeellisilla aitauksilla, veräjillä ja ylimenosilloilla, jotka kaikki niinkään on kaupungin kustannuksella pidettävä kunnossa;

että, jos yhtiön teettämä porakaivo rautatierakennuksen johdosta käy hyödyttömäksi, yhtiölle korvataan kaivon rakennuskustannukset ja yhtiö saa kaupungin johdosta maksutta vettä saman määrän, minkä kaivo voi antaa tehtaan käytettäväksi;

että vesi- ja viemärijohdot y. m., jos niitä ratarakennuksen johdosta täytyy poistaa tai muuttaa, sopivalla tavalla kaupungin

toimesta ja sen kustannuksella uudestirakennetaan tahi järjestetään niin, että ne voivat asianmukaisesti toimia;

että kaupunki kohtuuden mukaan korvaa radan rakennusaikana tehdaskäytölle ehkä koituvat vahingot ja haitat ja että yhtiölle varataan oikeus, sittenkun itse ratasuunnan lopulliset piirustukset ja profilit on laadittu, esittää ne lisävaatimukset, joita asiahaarat silloin mahdollisesti aiheuttavat; sekä

että kaupungin puolelta ryhdytään tarpeellisiin toimenpiteisiin kulkuyhteyden voimassapitämiseksi kaupungin kanssa alueen länsiosan poikki.

Rouva E. Mäkisen kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen 1) johdosta myönsi 2) valtuusto hänelle viideksi vuodeksi pitennetyin vuokraoikeuden hakemuksen oheisessa karttajäljennöksessä osotettuun, korttelissa n:o 183 sijaitsevaan alueeseen vuotuisesta 100 markan vuokramaksusta sekä sillä ehdolla, että alue käytetään samaan tarkoitukseen kuin siihenkin asti.

Erään korttelissa n:o 183 sijaitsevan alueen vuokraoikeuden pitennys.

Kaupunginvaltuustolle annettussa kirjoituksessa anoi Töölön sokeritehdasosakeyhtiö, että yhtiön hallussa olevan tiluksen n:o 46, Töölön tiilitehdasalueen, joulukuun 31 päivänä 1914 päättyvää vuokratua pitennettäisiin 20 vuodella samasta vuokramaksusta kuin siihenkin asti eli 2,400 markasta vuodessa.

Tiluksen n:o 46, Töölön tiilitehdasalueen, pitennetyin vuokraoikeuden hakemus.

Rahatoimikamarin annettua esityksen 3) asiasta palautti 4) kaupunginvaltuusto sen kamariin uudestaan valmisteltavaksi.

Rahatoimikamarin esityksestä 5) päätti 6) kaupunginvaltuusto pitentää sen välikirjassa määrätyn ajan, jonka kuluessa Kappeli-espianadin ravintolarakennuksen uudestirakentamisen tuli olla suoritettu, toukokuun 1 päivään 1916.

Kappeli-espianadin ravintolarakennuksen uudestirakentamisen pitennys.

Rahatoimikamarin kirjelmässä toukokuun 11 päivästä tehdyn esityksen johdosta päätti 7) kaupunginvaltuusto valtuuttaa kamarin aktiebolaget Societetshuset yhtiölle vuokraamaan seurahuoneen n. s. Sofiasalin ynnä eräät muut huoneistot kolmeksi vuodeksi, kesäkuun 1 päivästä 1914 lukien, 5,000 markan vuosivuokrasta sekä muuten mainitun kirjelmän oheisessa vuokrasopimusehdotuksessa esitettyin ehdoin.

Seurahuoneen Sofiasalin vuokralle antaminen.

Kirjelmässä elokuun 30 päivästä 1913 pyysi maistraatti kaupunginvaltuuston lausuntoa 1:sen suomenmaalaisen tarkk'ampujaprikaatin intendentin läänin kuvernöörille tekemästä esityksestä, joka koski sopivan paikan osottamista 2:selle suomenmaalaiselle tarkk'ampujarykmentille sotilaallisia harjoituksia varten.

Lausunto sotaväen harjoittelupaikkaa koskevasta asiasta.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon 8) asiasta päätti 9) kau-

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 64. — 2) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 8 §. — 3) Valt. pain. asiakirj. n:o 40. — 4) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 21 §. — 5) Rtk. kirj. huhtik. 20 p. n:o 268. — 6) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 20 §. — 7) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 13 §. — 8) Rtk. kirj. helmik. 12 p. n:o 116. — 9) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 4 §.

punginvaltuusto lausuntonaan ilmoittaa että, kun tammikuun 19 päivänä 1876 majoituksesta y. m. annetun ohjesäännön 8 §:n säännöksen mukaan sotaväen harjotuksiin oli etusijassa käytettävä siihen tarkoitukseen aikaisemmin osotettuja paikkoja sekä, siinä tapauksessa että uusien tai laajempien harjotuspaikkojen tarvetta ilmeni, niitä oli hankittava valtion toimesta ja sen kustannuksella, valtuusto, varsinkin kun muuta sopivaa paikkaa ei ollut itse kaupunginalueelta voitu löytää, ainoastaan neuvoi asianomaisia käyttämään puheena olevaan tarkoitukseen jo luovutettua paikkaa Kampin nummella, jota kaupunki suostui laajentamaan etelään päin louhituttamalla pois erään sikäläisen kallion.

Hagan ja Munkkiniemen raitioteiden liikennöimisen luovutus.

Kirjelmässä tammikuun 8 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että M. G. Stenius osakeyhtiö oli kaupungin ja osakeyhtiön kesken joulukuun 29 päivänä 1913 tehdyn, Hagan ja Munkkiniemen raitioteiden rakentamista ja liikennöimistä koskevan välikirjan 6 §:n 8 momentin johdosta kamarille ilmoittanut, että Helsingin raitiotie- ja omnibusbusekeyhtiön ja ensinmainitun yhtiön välillä oli heinäkuun 26 päivänä 1912 tehty mainittujen raitioteiden liikennöimisestä semmoinen sopimus, kuin mainitun kirjelmän oheisesta sopimuksen jäljennöksestä lähemmin kävi selville, ja esitti kamari kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että puheenalaisen liikennöimisen saisi luovuttaa Helsingin raitiotie- ja omnibusbusekeyhtiölle. Kaupunginvaltuusto myöntyi 1) tähän esitykseen.

Evätty esitys raitiotielinjan rakennuttamisen toistaiseksi lykkäämisestä. Lupa rakennuttaa kapearaiteinen rata Ruoholahdenrantaan.

Raitiotie- ja omnibusbusekeyhtiön johtokunnan esityksen 2), että Hämeenkadun—Alppikadun raitiotielinjan rakennuttamisen saisi lykätä toistaiseksi, valtuusto rahatoimikamarin ehdotuksesta 2) epäsi 3).

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 4) kaupunginvaltuusto aktiebolaget Gamla murbruksfabriken yhtiölle luvan Eerikinkadun tehdastontilta n:o 45 korttelissa n:o 173 johtaa kapearaiteisen radan pitkin Ruoholahdenrantaa satamaradan raiteille asti seuraavin ehdoin:

että rata rakennetaan rakennuskonttorin laatimassa kartassa esitetyn ehdotuksen mukaisesti;

että rata lasketaan kadun tasoon ja varustetaan vastaraiteella sekä sijoitetaan rakennuskonttorin lähempäin osotusten mukaisesti;

että yhtiö omalla kustannuksellaan suorittaa raiderakennuksen johdosta tarpeelliset kadunkorjaukset ja sen ohessa, niinikään omalla kustannuksellaan, toimittaa sen ehkä tarpeellisen raiteiden tarkistuksen, mikä satamaraitteiden uudestijärjestelyn yhteydessä voi tulla kysymykseen Santa- ja Busholmaan vievää rautatielinjaa rakennettaessa; samoin kuin

1) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 4 §. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 44. — 3) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 38 §. — 4) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 19 §.

että yhtiö poistaa lasketut raiteet ja panettaa ajotien entiseen kuntoonsa kaupunginviranomaisten sitä vaatiessa.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjotuksessa anoi Paraisten kalkkivuori osakeyhtiö oikeutta saada, niin kauan kuin valtuuston luvalla ¹⁾ rakennettu, Sörnäsän rantatien tehdastontilta n:o 21 a mainitun tontin edustalla sijaitsevalla laiturilla olevalle yhtiön purkauslaitteelle vievä yhtiön köysirata oli olemassa, pitää köysiradan ja purkauslaitteen käyttämiseen tarpeellisen tasavirtasähkövoimajohdon semmoisena kuin kaupungin sähkölaitos sen oli rakennuttanut.

Lupa Sörnäsän rantatien poikki kulkevan sähkövoimajohdon pitämiseen.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto myöntyä edellä mainittuun anomukseen, sillä ehdolla että yhtiö ryhtyy semmoisiin toimeenpiteisiin, jotka ovat omansa turvaamaan Sörnäsän rantatien liikennettä vaikuttamatta siihen häiritsevästi, sekä poistaa laitteen tai muuttaa sen asemaa, jos kaupunginviranomaiset sen katsovat tarpeelliseksi, samoin kuin että Sörnäsän rantatien poikki siten johdettu sähkövoima käytetään yksinomaan purkauslaitteen tarpeisiin.

Lääninhallituksen vaatimaksi lausunnoksi Paraisten kalkkivuori osakeyhtiön läänin kuvernöörille tekemän anomuksen johdosta saada lupa käyttää edellä mainittua sähkövoimajohtoa päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin teknillisten laitosten hallituksen antaman lausunnon mukaisesti ilmoittaa että, koska yhtiö oli valtuustolta saanut oikeuden pitää mainittua johtoa voimassa sekä johdon suojusverkon oli koetettaessa havaittu olevan täysin hyvässä kunnossa, olisi hakemukseen valtuuston mielestä myönnyttävä.

Lausunto anomuksesta luvan saamiseksi Sörnäsän rantatien poikki kulkevan sähkövoimajohdon käyttämiseen.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä helmikuun 12 päivältä tehdyn esityksen johdosta, että kaksi Marian sairaalan nykyään käyttämättä olevista kulkutautipaviljongeista sisustettaisiin väliaikaisesti tuberkulosisairaalaksi, päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto toisen mainituista paviljongeista kolmen kuukauden ajaksi luovutettavaksi etusijassa naispuolisten tuberkelitautisten hoitolaksi sekä käyttövaroistaan tarkoitukseen myöntää enintään 6,000 markan määrärahan.

Paviljongin luovuttaminen Marian sairaalasta tuberkelitautisten käyttäväksi.

¹⁾ Ks. 1912 vuod. kert. siv. 31. — ²⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 30 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 4 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 18 §.